List 31. **NOVICE** Tečaj XLI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 1. avgusta 1883.

Obseg: Odlikovanje za razstavljena poljedeljska orodja in stroje pri kmetijski razstavi v Ljubljani za čas slavnosti 600-letnice 1883. — O potrebi večega števila živinozdravnikov po deželi. — Mlekarske zadeve. (Dalje.) — Potovanje cesarjevo po Kranjskem. — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje.) — Podoba (povest). (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Odlikovanje

za razstavljena poljedelska orodja in stroje pri kmetijski razstavi v Ljubljani za čas slavnosti 600letnice 1883.

Presojevalci so bili gospodje:

Oton Detela, deželni poslanec in véliki posestnik, načelnik;

Franc Vičel, deželni inženir, perovodja;

Ludovik vitez **Gutmannsthal**, deželni poslanec in véliki posestnik;

Andrej Gyurky, tehnik;

Franc Kotnik, fabrikant in posestnik;

Karol Neveklowski, oskrbnik.

Gospodje presojevalci zedinili so se pred presojevanjem o tem, da se ozirajo pred vsem na domače izdelke, in spoznali so:

1. **Kranjskemu čebelarskemu društvu** za zbirko različnega čebelarskega orodja **srebrno državno medalijo**;

2. gospodu **Mihaelu Ambrožiču** v Mojstrani za zbirko čebelarskega orodja **srebrno državno medalijo**;

3. gospodu **Janezu Drobežu** z Brda pri Celji za zbirko pripravnih in dober kup oralov (dreves) **srebrno državno medalijo**;

4. gospodu **Henriku Lanzu** na Dunaji za zbirko strojev, posebno mlatilnic, krmoreznic, čistilnic za žito itd. **srebrno državno medalijo**;

5. gospodu **Juliju Carovu** v Pragi za sekove orala, nadalje orodje in stroje lastnega izdelovanja **srebrno državno medalijo**;

6. gosp. **Umrath** & **Comp.** v Pragi, katere je zastopal gosp. J. G. Winkler v Ljubljani, za mlatilnice ročne in z gonjačo **srebrno državno medalijo**;

7. gospodu **Edvardu Schlegel-u** v Ljubljani za zbirko podkev za zdrava in bolna kopita in orodje **bronasto državno medalijo**;

7. **sirarski zadrugi Bistrica** v Bohinji za zbirko sirarskega orodja **bronasto državno medalijo**;

9. gospodu **Antonu Planincu** v Boštajnu za pripravno in prosto sostavljeno smukalnico za grozdje **bronasto državno medalijo**;

10. gospodu **Janezu Bregle-u** v Buda-Pešti, katerega je zastopal gosp. J. G. Winkler v Ljubljani, za žitno čistilnico (trieur) **bronasto državno medalijo**;

11. gosp. **Mayfahrt** & **Comp.** na Dunaji (Frankfurt) za zbirko poljedelskega orodja in strojev **bronasto državno medalijo**;

12. gosp. **Tomažu Bohrerju** v Celovcu za zbirko pripravnih in dobro izdelanih oralov (dreves) **bronasto državno medalijo**;

13. gospodu **A. Pfanhauserju** na Dunaji, katerega sta zastopala gg. Terček & Nekrep v Ljubljani, za zbirko pripravnega mlekarskega orodja **bronasto državno medalijo**;

14. gosp. **Kleiner** & **Fleischmann** v Mödlingu, katere je zastopal gosp. J. G. Winkler v Ljubljani, za zbirko pripravnega mlekarskega orodja **bronasto državno medalijo**;

15. gospodu **Francu Omersi** v Kranji za zbirko v deželi izdelanih, dober kup in pri gospodarstvu potrebnih železnih verig **bronasto državno medalijo**;

16. gospodu **Albinu Achtschinu** v Ljubljani za zbirko pripravnega, doma izdelanega poljedelskega orodja in strojev **bronasto državno medalijo**;

17. gospodom **Terček** & **Nekrep** v Ljubljani za zbirko pripravnega orodja in strojev različnih domačih izdelovalcev **bronasto državno medalijo**;

18. gospodu **J. G. Winklerju** v Ljubljani za zbirko pripravnega orodja in strojev različnih domačih izdelovalcev **bronasto državno medalijo**.

Sledečim razstavljavcem, katerih izdelki pa niso v tesni zvezi s kmetijstvom, pripoznale so se **priznalne diplome**, namreč:

19. gospodu **Albertu Samassi** v Ljubljani za izvrstne trombe, gasilnice, cevi in pipe;

20. gospodu **Karolu Hofbauerju** v Tržiču za dobro, umetno in iz najboljšega lesa izdelan pavilon z opravo vred;

21. gosp. **A. Tschinkelnovim** sinovom v Ljubljani za sejalnice lastne rabe;

22. gospodarju **J. Malenšeku** s Tacnja za mlatilnico in krmoreznico na par.

O potrebi večega števila živinozdravnikov po deželi.

Od vseh strani dežele slišijo se pritožbe o pomanjkanji živinozdravnikov in to po pravici, če se pomisli, da živina je neprecenljiv dar božji za slehernega kmeta, kajti ona mu služi za vprego pri delu in za polje gnoj dela, nam daje mleko, obuvalo in svoje meso v dober živež, živina je tako potrebna, da bi brez nje nobeno kmetijstvo ne moglo obstati, le živina še podpira kmeta, da visi na kmetiji. Ker je pa živina uže od narave mnogim boleznim podvržena, se večkrat zgodí, da zdaj temu, zdaj unemu gospodarju živina nevarno zbolí in naposled tudi pogine, kar bi se dalo s pripomočjo izvedenega zdravnika lahko na tisuče živine še ozdraviti in tako prevelike škode se obvarovati. Pa kje hoče bolj revni kmet v takih slučajih pomoči iskati? V mesto po štiri in več ur hoda daleč po zdravnika poslati se mu zdi predrago, ker stane preveč denarja, dostikrat je pa tudi hitre pomoči potreba, blizo pa ni dobiti nobenega izvedenega živinozdravnika, razun kakega mazača, ki samo iz kakošnih starih bukev ali pa z vražjim zagovarjanjem živino hoče ozdravljati.

Iz tega se lahko razvidi, kako zeló da je potrebno skrbeti za to, da bi vsaka fara, katera pod en zvon spada, dobila po enega živinozdravnika. Toraj želeti je, da naši poslanci delajo na to, da se zopet živinozdravilska šola ustanovi v Ljubljani na Poljanah, v kateri naj bi se v tej stroki brezplačno podučevalo.

Selske občine po deželi pa naj bi se dogovorile tako, da bi poslale po dve skupaj združeni po enega učenca za ta posel sposobnega v to šolo, ter manj premožnim tudi hrano in stanovanje za čas učenja skozi tri leta preskrbovale. Na ta način bi sčasoma dobili več umnih in dobrih živinozdravnikov in kovačev po deželi. V kar Bog pomagaj!

M. Ilovar.

Mlekarske zadeve.

(Dalje.)

O prejemu in izstopu društvenikov.

§. 20.

Občni zbor sme dovoliti, da sme kdo brez deleža biti mlekoskladavec. Tak mlekoskladavec nima nikake pravice do premoženja društvenega; vendar mora toliko plačati, kolikor odloči zbor, da s tem pomaga vzdržavati poslopje, orodje itd.

§. 21.

Društvenik biti neha vsak, kogar občni zbor izključi zarad tega, da ni izpolnil svojih dolžnosti po obstoječih pravilih. Tako izključbo mora nasvetovati odbor posebno takrat, kedar je kak društvenik mleko slabil, prenarejal itd.

§. 22.

Osebe, ki so obsojene bile zarad dejanja, izvirajočega iz nepoštenega hlepenja po dobičku, na pr. zarad tatvine, goljufije itd., ne morejo nikdar biti društveniki, nasprotno se morajo udje, ki so zarad tacega dejanja kaznovani, precej izključiti. Izključeni ud mora v treh mesecih od dneva sodbe prodati svoj delež drugemu, ako ne, pripade društvu brezplačno.

O pravicah in dolžnostih društvenikov.

§. 23.

Društveniki imajo te-le pravice: a) v zborih staviti predloge in o njih glasovati, voliti in izvoljenim biti; b) o vsakem času pregledati gospodarjenje v mlekariji; c) dogovorno z odborom, oziroma občnim zborom, svoj sedež dati v zakup; d) zakupojemniki imajo v gospodarstvenih zadevah enake pravice in dolžnosti, kakor pravi društveniki, to je njih zakupniki, ki pa zgubijo pravico, glasovati o gospodarstvenih zadevah.

Vsak ud ima pa te-le dolžnosti: a) ne nasproti delati tem pravilom, sklepom in sploh koristi društva; b) prevzeti vsako volitev, če ni bil prejšnje leto odbornik; c) dober biti za to, da spolnuje vse po pravilih veljavno prevzete dolžnosti.

(Dalje prihodnjič.)

Potovanje cesarjevo po Kranjskem.

(Dalje.)

Drugi dan.

Program za drugi dan cesarjevega bivanja na Kranjskem, to je, za dan 12. julija t. l. bil je sledeči:

a) ob 8. uri zjutraj slovesna sv. maša v stolni cerkvi sv. Nikolaja;
b) ob 10. uri zjutraj poklanjanje na najvišem dvoru, namreč: deželnega zbora, dvornih dostojanstvenikov, duhovništva, častnikov, oblastnij, zadrug in poslaništev.

Popoldne ob 3. uri:

c) najvišje ogledovanje kulturno-zgodovinske razstave v realki, kmetijske razstave, splošne in vojaške bolnišnice;
d) ob 6. uri zvečer obed;
e) ob 8. uri zvečer žive podobe v deželnem gledišču, in potem
f) razsvitljava ljubljanskega mesta.

Za slovesno sv. mašo pripravljena je bila šenklavška cerkev od zunaj in znotraj dostojno pričeti praznovanje zgodovinske 600letnice in sprejeti visocega gosta. Vstop v cerkev dovoljen je bil samo osebam, katere so imele vstopnice za to, in pa povabljenim vdeleževalcem. Po $^3/_4$ 8. uri bil je vstop sploh prepovedan, ker ob tej uri pričakovalo je duhovništvo s škofom na čelu presvitlega cesarja v cerkvi pri glavnih vratih, pred glavnimi vratmi pa so ga pričakovali deželni predsednik baron Winkler, ministerski predsednik grof Taaffe in minister grof Falkenhayn.

Pred cerkvijo, po vsem mestnem trgu in po vsi poti od cesarskega dvora do tje pričakovalo je presvitlega cesarja vse natlačeno ljudstva. Točno ob 8. uri pripeljali so se presvitli cesar v odprtem vozu do cerkve, povsod na poti pozdravljani z gromovitimi in nepretrganimi živio-klici.

Na vratih sprejeti spremljani so bili potem po cerkvi do vélikega altarja, kjer je bil na onem mestu, kjer je sicer prostor škofov, pripravljen rudečo-žameten stol z enako klopico za poklekniti, tako, da so gledali na epistelsko stran presbiterja. Blizo tam v presbiterju bila je postavljena klop, v kateri sta bila imenovana ministra in general-adjutanta cesarjeva. Nasprot od cesarja bili so sedeži za škofa in druge pri maši deležne duhovnike.

Pri prvem stranskem altarju sv. Rešnjega telesa zasedene so bile prve klopi po dvorskih dostojanstvenikih, med katerimi smo videli dednega deželnega pristolnika, tajnega sovetnika grofa Karola Hohen-

warta, generala konjikov kneza Windischgrätza, bar. Apfaltrerna, bar. Schwegelna, bar. Rechbacha itd.

V srednjih klopéh bili so c. k. uradniki z deželnim predsednikom baronom Winklerjem na čelu.

Nasproti tem unstran cerkve bilo je vojaštvo v klopéh, za stranskim altarjem sv. Dizma pa plemenite gospé, in pred temi v posebno nastavljenih klopéh deželni poslanci, za njimi pa mnogo duhovščine z dežele.

Presvitli cesar klečali so med mašo od sanktusa do zavživanja, enako tudi spremstvo.

Med mašo pela se je nova skladba gosp. pevovodje A. Försterja. Cerkev bila je polna odličnega ljudstva iz Ljubljane in iz dežele.

Po sv. maši vrnili so se presvitli cesar zopet na svoj dvor in ob deseti uri točno sprejeli so uže deželni zbor, kateri se jim je poklonil prvi ter jim izrekel po deželnem glavarji svojo udanost in ponovil v imenu dežele obljubo vedne zvestobe.

Deželni glavar prebral je po deželnem zboru sklenjeno adreso, najprej slovensko in potem nemško.

Presvitli cesar so odgovorili na adreso tako:

„Čutila najzvestejše udanosti, katera mi čestitaje prinaša deželni zbor mojega drazega vojvodstva kranjskega, sprejemam z velikim zadovoljenjem in živo hvaležnostjo.

Ljubezni polna privrženost, katero je skazovalo udano prebivalstvo Kranjske v šeststoletni zvezi z mojo hišo v vseh časih sreči kakor v nesreči in jo zdaj zopet skazuje spodbudljivo po lepi, domoljubni spomenski slavnosti, ki jo praznuje, mi je najgotovejše poroštvo za to, da se bode obljuba nerazrušljive zvestobe, katero mi v tem slovesnem trenutku ponavlja po postavnem zastopu dežele, z Božjo pomočjo spolnovala od rodu do rodú.

Skupno delovanje prebivalstva v nekaljeni slogi v skupni namen na temelji ustave bo služilo v to, še bolj utrditi ono vez ljubezni, katera do zdaj obdaja kneza in ljudstvo.

Moja cesarska blagovoljnost ostane Mojim ljubim Kranjcem, med katere sem z veseljem prišel, vsikdar ohranjena. Pospeševanje njih blagostanja bode vedno Moja posebna vladarska skrb.“

Po tem odgovoru obrnili so se presvitli cesar najprej do deželnega glavarja grofa Thurna, in potem spregovorili so skoraj z vsemi poslanci po nekoliko prijaznih besed. Pri tem sprejemu navzoča sta bila tudi ministerski predsednik grof Taaffe in deželni predsednik baron Winkler.

Po končanem razgovarjanji zapustili so poslanci dvorano z gromovitimi živio-klici.

V imenu plemstva kranjske dežele nagovoril je presvitlega cesarja grof Wurmbrand tako-le:

„Komorniki, ki spadajo k vojvodstvu kranjskemu, in oni, ki tukaj bivajo, poprimejo se priložnosti, katero jim podaja praznovanje vojvodstva o sreči, biti uže 600 let pod žezlom hiše Habsburške, približati se podnožju svojega najmilostnejega cesarja in gospoda in Ga vnovič zagotoviti svoje nepremakljive zvestobe in ljubezni“.

Nagovor premilostljivega knezoškofa dr. Pogačarja v imenu duhovščine glasil se je tako-le:

„Duhovščina ljubljanske škofije vživa danes po svojih zastopnikih visoko čast, da sme priti pred milo obličje Vašega Veličanstva in na dan spominja 600letnice zveze Vaše visoke dinastije z deželo kranjsko, katere meje se zdaj vjemajo z mejami ljubljanske škofije, v lastnem imenu in v imenu izročenih ji vernih najudanejše slavljenje in zagotovilo najzvesteje privrženosti in udanosti položiti na podnožje.

Polni najglobokejše hvaležnosti proti Bogu spominjamo se danes obilnosti blagoslova, katerega je prineslo naši deželi milo žezlo Habsburške cesarske hiše. Kdo bi mogel našteti vse dobrote, s katerimi osrečavala je deželo kranjsko po očetovsko skrbeča, mogočno braneča ven in ven milostljiva roka presvitlih Habsburžanov v veselih in žalostnih dnéh ravno preteklih 600 let! Globoko udani duhovščini spodobi se v tem slovesnem trenutku spominjati se one dobrote, namreč onega velikega dejanja Habsburžanov, katero je bilo bolj ko vse drugo pripravno pospeševati duševne koristi krščanskega ljudstva na Kranjskem: to je veličastno ustanovljenje škofijstva in kapiteljna ljubljanskega.

Po tej ustanovi smo osrečeni, v slavnih dedih svitle dinastije Habsburške in zdaj v presvitli osebi Vašega Veličanstva ljubiti in častiti varuha (patrona) škofijstva v ožjem pomenu. Razsvitljenemu vernemu čutju Habsburžanov imamo se tudi zahvaliti, da se je naši deželi ohranila dragocena edinost vere in zveza s središčem cerkve.

V očigled tako velikih dobrot ne bodo nikdar ugasnila goreča plamena hvaležnosti v naših srcih. Trdno in nepremakljivo, kakor skalnate gore naše domovine, bode se zmiraj ohranila naša udanost in zvestoba do visoke cesarske hiše. Besede spodbude v to donele bodo z vseh prižnic v srca vernih občin. Z vseh altarjev vzdigovali se bodo proti nebu oblaki globoko-srčne molitve, da bi bival najbogatejši božji blagoslov nad presvitlo drago glavo Vašega Veličanstva, nad njegovo cesarsko visokostjo presvitlim cesarjevičem, tej nadi in prihodnosti države, in nad vso cesarsko družino!“

Na ta škofov nagovor odgovorili so presvitli cesar:

„Napolnuje me z veselim zadostenjem, pri priliki slavnosti dežele kranjske s skupino avstrijskih dežel tukaj zbrane videti zastopnike duhovščine ljubljanske škofije.

Dobro mi je znano, da si tudi duhovščina kranjska pri oznanjevanji zveličanskega nauka in spolnjevanji svojega visocega poklica brez prenehanja prizadeva, svojemu vodstvu izročene verne z domoljubno marljivostjo učiti tudi zvestobe do pridedovane cesarske rodovine in njihova srca užigati z vročo ljubeznijo do domovine.

Upam, da bodete z božjo pomočjo tudi v prihodnje Vaš poklic dušnega pastirstva v enakem duhu opravljali, in izrekam Vam za skazano mi udanost z zagotovilom Svoje trajne blagovoljnosti Svojo odkritosrčno zahvalo!“

Nagovor mestnega župana ljubljanskega glasil se je (začetkom nemški, potem slovenski):

„Vaše c. k. Veličanstvo! Deželni zastop vojvodstva kranjskega izrazil je v imenu vse dežele čutila nepremakljive udanosti do Vašega Veličanstva in najviše cesarske hiše, kakor jih živo čuti. — Mestni zastop zvestoudanega glavnega mesta, sred čegar zidovja se v tekočih dneh slovesno obhaja 600letnica združenja Kranjske s presvitlo najvišo vladajočo hišo, zahvaljuje se Vašemu Veličanstvu iz globočine srca za milost, da mu je dano, danes svoje posebno spoštljivo slavljenje najponižnejše izraziti in po možéh prve občine v deželi ponoviti slovesno obljubo nepremakljive zvestobe.“

(Slovensko:)

„Vaše ces. in kr. Veličanstvo! Naše mesto se imenuje bela Ljubljana. V resnici bela, neomadeževana je ljubljanskega mesta vernost in udanost do presvitle dinastije: skozi vseh 600 let ni te udanosti oskrunila niti najmanjša pregreha. In v tem svečanem trenutji prisegamo mestni zastopniki Vašemu Veličanstvu, da se bele Ljubljane zvestoba do slavnega prestola Vašega Veličanstva in do avstrijskega cesarstva ne bode majala nikdar.

*

Skozi 600 let je naše mesto prejelo neštevilne dokaze milosti presvitlih svojih vladarjev: z dna svojih vernih src se Vašemu Veličanstvu danes udano zahvaljujemo za vse dobrote, ki jih Ljubljana vživa zlasti od Vašega Veličanstva! Edina naša prošnja se glasi: Bog ohrani vedno našemu mestu Vašega Veličanstva očetovsko blagonaklonjenost!"

Presvitli cesar so odgovorili:

„Zvestoba in udanost glavnega mesta Kranjske za Me in za Mojo hišo mi je dobro znana. Pri vseh veselih in bolestnih dogodbah se je sijajno skazala ta udanost, v teh slavnostnih dnevih skazuje se na novo.

Ljubljana bilo je zmiraj pravo avstrijsko mesto, katero je vse živo sočutilo, kar je pregibalo državo. Ne dvomim, da bode Ljubljana to svojo lastnost ven in ven ohranila.

Zagotovite meščane Mojega deželnega glavnega mesta Moje cesarske milosti in skrbnosti!"

Predsednik trgovinske in obrtnijske zbornice v Ljubljani, gosp. Jože Kušar, pozdravil je Nj. Veličanstvo tako-le:

„Vaše Veličanstvo! Šest sto let je zdaj, odkar presvitla hiša Habsburška deželi kranjski skazuje dobrot brez števila.

Med vsemi stanovi in vrstami prebivalstva giba se v tem trenutku samo eno čutje, ono najglobokeje zahvale za te dobrote.

Stan trgovcev in obrtnikov pred vsemi zahvaliti se ima skrbljivosti visoke dinastije in Vašega Veličanstva za rast in razvitek.

Naj dovoli Vaše Veličanstvo, da se najspoštljivejše bliža zvestoudana zbornica trgovinska in obrtnijska kot glasnik stanu trgovskega in obrtnijskega kranjskega, in Vašemu Veličanstvu položi na podnožje svojo najsrčnejšo zahvalo in ob enem zagotovilo nepremakljive zvestobe in udanosti. (Sklepa slovensko:) Naj Bog vsegamogočni vsliši našo najsrčnejšo željo, katera se izražuje v besedah: Bog ohrani, Bog blagoslovi in obvaruj Vaše Veličanstvo!"

Presvitli cesar odgovorili so:

„Z dopadajenjem sprejemam Vaša dobra voščila in jih vračam najgorkeje. Pri imenitnosti, katero ima stan trgovcev in obrtnikov povsod, posebno pa v deželi, kakor Kranjska, katere zemlja je manj rodovitna, z veseljem čujem od njegovih poklicanih zastopnikov, da je v razcvetanji in razvitku.

Bodite prepričani, da obračam koristi kranjske trgovine in obrtnije svojo vedno skrb in da bom zeló razveseljen videti, da se spolnujejo v to obrnjene nade in želje!"

Predsednik kmetijske družbe, baron Wurzbach, nagovoril je presvitlega cesarja tudi v imenu navzočih zastopnikov močvirskega odbora s sledečim nagovorom:

„Vaše Veličanstvo! V imenu kmetovalcev kranjskih prinašam kot predsednik kranjske kmetijske družbe in v imenu močvirskega odbora našemu premilostljivemu cesarju in gospodu naše najponižnejše slavljenje.

Posestniki zemljišč na Kranjskem previdijo in pripoznajo velike dobrote, katere jim je cesarska vlada podelila po vredjenji zemljiškega davka, po napravi novih zemljiških knjig in po mnogih zemljiško posestvo varovajočih in kmetijstvo pospešujočih postavah, katere se še izpeljujejo, in izrekajo zato Vašemu Veličanstvu svojo globoko čuteno zahvalo.

Po vzvišenem geslu Vašega Veličanstva delamo vsi udje naše družbe z združenimi močmi v ljubezni in slogi za to, da bi pospešili in povzdignili blagostanje dežele.

Poleg tega čutja vzajemne dobrohotnosti je pa tudi v srcih kmetovalcev Kranjske živeče čutje najglobokejše ljubezni, nepremakljive, mnogokrat skazane zvestobe do našega najmilostljivejšega vladarja, katero nas vse še tesneje veže druzega na druzega in nas navdušuje h klicu: Bog ohrani, varuj in blagoslovi Vaše cesarsko Veličanstvo in najviše Vašo vso cesarsko hišo!"

Presvitli cesar so odgovorili:

„Zahvaljujem se Vam, gospodje moji, za zagotovilo zvestobe in privrženosti, katero mi prinašate v imenu kmetovalcev kranjskih. Mojemu očetovskemu srcu služi v visoko zadostenje, da so se po postavodajstvu kmetijskemu prebivalstvu kranjskemu, čegar požrtvovalnost poznam, podelile polajšave njegovih bremen in pospeševanje njegovih koristi.

Opravičene želje posestnikov zemljišč našle bodo pri meni zmiraj dobrovoljno podporo.

Tudi z veseljem čujem, da kmetovalci kranjski složno delujejo v splošni blagor. Naj se ta blagonosna setev sloge med nami nikdar ne zgubi.

Moja cesarska ljubezen in milost je Vam in stanu, katerega zastopate, zagotovljena!"

Po vsakem nagovoru in odgovoru podali so se presvitli cesar k posameznim udom deputacij, tako na pr. prašali so vsacega uda trgovinske in obrtnijske zbornice, s čem se pečá, kako se obnaša dotična obrtnija, ali dela na veliko kupčijo ali samo za krajne potrebe itd., enako pa tudi pri kmetijski družbi, kako letos obeta letina, kaj je z živinorejo itd., na kratko, ni ga bilo pred cesarjem, kateri bi jih ne bil zapustil občudujoč Njihovo ljubeznjivost in vljudnost.

Koj po dokončanem zaslišanji podali so se zastopniki kmetijske družbe v deželno kmetijsko razstavo v vélikem drevoredu tik koroške ceste in Koslerjevega vrta, kjer se je koj po 12. uri opoldne po gospodu ministru za poljedelstvo, grofu Falkenhaynu, razstava slovesno otvorila v navzočosti mnogobrojnega ljudstva in vojaške godbe.

Gospoda ministra spremljevali so gospodje udje odseka za razstavo, Murnik, Lasnik, podpredsednik Sevnik, nadalje dr. Poklukar in drugi ter so mu na drobno razkazali enako razstavljene govedi, kakor kmetijsko orodje in pridelke v pokušalnicah.

Gospod minister ogledaval je razstavo z velikim zanimanjem in je večkrat ponovil svojo zadovoljnost in pohvalo o lepoti razstave sploh, o lepem vredjenji, posebno pa o lepoti razstavljene živine.

Ob enem z gospodom ministrom bil je navzoč tudi gospod tajni svetnik grof Karol Hohenwarth, kateri si je razstavo ogledal z enako velikim zanimanjem in si dal razlagati razstavljene reči.

Skoraj celo uro mudili so se visoki gospodje v razstavi in so le odšli poprej, ker je bilo le še par ur do one ure, v kateri se je pričakovalo obiskanje razstave po Nj. Veličanstvu. (Dalje prih.)

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Ako bi kdo utegnil vprašati: čemu je pa treba sv. Očetu toliko in tako zalo opravljenih stražnikov, naj mu bo v odgovor: Oni so še vedno, in ostanejo papež-kralj, namestnik Kristusov na zemlji in v dušnih zadevah zapovednik čez dve sto milijonov vernikov; obdani pa so vendar vedno okrog in okrog od smrtnih sovražnikov. Ako bi se le-ti ne bali za svojo lastno kožo, Bog vé,

kaj bi se bilo uže zgodilo s papežem in Vatikanom! Opaznost pa je mati modrosti.

Po tej pomudbi pri papeževi straži povrnimo se zopet k svojemu predmetu nazaj. — Ko smo prestopili znotranje prostore Vatikana, šli smo po mnogih širocih marmeljnastih stopnicah ter dospeli najprej v neko manjšo dvorano; ko smo se pa po večem ondi zbrali, peljani smo bili v najobširnejši prostor, kar jih šteje Vatikan. Je pa to velikanska dvorana, ki se nahaja ravno nad vso lopo (predcerkviščem) Št. Peterske bazilike. Iz srednjega okna te dvorane, odkjer je prelep razgled na Št. Peterski trg, delili so navadno papeži na Vélikonoč in na praznik ss. Petra in Pavla apostoljski blagoslov pred baziliko zbranemu vernemu ljudstvu. Novi časi, časi oropanja apostoljskega prestola, odpravili so tudi ta prelepi obred. Lastnega imena ta dvorana nima; tudi s posebnimi olepšavami se ne ponaša, toraj sprejemajo sv. Oče v njej le romarje, kedar se jih snide nenavadno veliko število. Za ta dan vravnan je bil na levem koncu dvorane prekrasen prestol (tron) za sv. Očeta; ob obeh straném stalo je 28 naslonjačev (Armsessel) za preuzvišene gg. kardinale, in zraven še nekaj stolov za druge duhovske prvake. Precéj prostora na sprednji strani prestola (na pr. šesti del dvorane) je bilo omejenega kot posebno odločeni kraj za romarske odličnjake; po sredi dvorane so stali Švicarji v dveh gostih vrstah (Spalier), ter s tem delali prosti pot proti prestolu. Po obeh straném velikanske dvorane pa je bil odločen prostor za nas druge romarje.

Ko smo prišli okoli 11. ure v dvorano, hitel je vsak romar, prisvojiti si tak prostor, ki bi bil najbolj vgajal njegovi vidoželjnosti. Da se je vse gnjetlo v bližavo prestola, je stvar naravna, s tem pa je rastla vročina, ki je bila tudi ta dan od zunaj nenavadno huda, v dvorani skor do nestrpljivosti. Dolgo nam je bilo čakati trenutka, ki se je smel imenovati krona našega romanja, pa še le okoli pol 1. ure nastane po dvorani hipoma šumenje zavzetja, ko krepki glas poveljnika zakliče Švicarjem: „Pozor!“ V tem trenutku jel se je pomikovati od glavnega portala gor vèn veličasten sprevod. 28 prevzvišenih gg. kardinalov korakalo je v počasni hoji gor skoz dvorano, za njimi pa je neslo dvanajst v višnjevo-rudečo svilo oblečenih mož na visoki nosilnici, imenovani „apostoljska sella“, na prekrasnem tronu sedečega sv. očeta Leona XIII. Ob straném korakala je častna straža, in nesli se tudi po šegi jutro-deželni veliki vetro-mahalnici iz velikih in prekrasnih belih (menda štrusovih) peres. Na žnablih vseh do 3 tisoč nazočih romarjev in druzih zbranih Slovanov menili smo brati od dna duše in srca prihajajoči slavoklic: „Živio!“ toda: globoko spoštovanje vdušilo je glasni izraz neizrekljivega navdušenja, vse šinilo je molčé na kolena, da bi prejelo apostoljski blagoslov, katerega so sv. Oče neprestano delili na desno in levo. Kakih 10 minut je trajal čas velikanskega sprevoda skoz dvorano. Ko dospejo na njeni konec, stopijo sv. Oče iz „selle“, podajo se proti prestolu, se vsedejo na-nj, prevzvišeni gg kardinali in drugi cerkveni odličnjaki priklonijo se jim molčé, ter zasedejo svoje prostore. Bil je to res velikansk, nepopisljiv prizor. Gledati nam je bila sreča v sredi kardinalskega zbora poglavarja in Očeta vsega vesoljnega krščanstva, škofa vseh škofov, ter namestnika Kristusovega na zemlji. Zdaj so se podali sv. Očetu darovi, ki so jih prinesli za Nje romarji iz daljne domovine; vzročile so se Jim tudi adrese glavnih treh slavjanskih rodov: hrvaška, česka in poljska. Imeli smo seboj tudi Slovenci svojo lastno adreso, katera je bila sv. Očetu vendar še le poznej izročena, in sicer po prevzvišenem gosp. kardinalu Ledochowski-u. *) Da bi vsa ta pisma sinovske udanosti bolj na drobno razpravljal in ponavljal njihov obseg, pač bi bilo preobširno in bi presegalo tudi moj namen. Povem naj le toliko, da je vsak narod v izbranih besedah izraževal udanost do sv. apostolskega prestola, ljubezen do poglavarja sv. Cerkve, ter zahvalnost za vse milosti, ki jih je sprejemal in jih še sprejemlje ves katoliški svet od namestnika Kristusovega na zemlji. Poleg pisanih adres je pozdravil milostljivi gosp. diakovarski biškup Jurij Strossmajer na prestolu sedečega sv. Očeta z daljim latinskim govorom. Besede njegove priličiti bi se bile zamogle tekočemu medu. Tudi ta govor ponavljati ne vtrpim. Ako ga kdo želi brati, najti ga zamore poslovenjenega v knjižici: „Glasi katoliške družbe. Zvezek XVI. V Ljubljani 1882, str. 57—62.“ Akoravno jih je bilo mnogo med romarji, ki latinski ne umejo, so vendar vsi mil. gosp. govornika pazljivo poslušali; ko pa je, zagotovljaje v imenu vseh sv. Očetu zvestobo in udanost, izrekel na podlagi besed sv. Ambroža: „Ubi Petrus, ibi ecclesia“ (kjer je Peter, tam je Cerkev) je zadonel po vsej dvorani gromoviti „živio!“ — Govor svoj skončal je milostljivi gosp. škof s prošnjo za podelitev sv. apostoljskega blagoslova.

Koj za tem se vzdignejo sv. oče Leon XIII. od svojega sedeža, da bi (kar je za visoko stališče papeževe časti pač kaj nenavadnega) stojé odgovorili na ogovor Strossmajerjev, in sicer tudi v latinskem jeziku. Kdor hoče ta odgovor sv. Očeta brati, zavrnemo ga na „Danico“ l. 1881. list 28.; jaz omenim edino le besed, ki so jih izustili kmalu spričetka govora, namreč: „Bog nas je potolažil z Vašim prihodom!“ Čez obličje sv. Očeta bila je ves čas razlita neka nadnaravna ljubeznjivost in prijaznost; glas njihov bil je jasen in čist enako krhko-donečemu zvonu, in imel je nekoliko enakosti z govorom rajncega knezoškofa dr. Jerneja Widmerja. Govorili so bolj počasno, premišljeno, kar nas je zopet nekoliko spominjalo navade ranjc. dr. Jan. Bleiweisa-Trsteniškega.

Skoraj $^3/_4$ ure govorili so sv. Oče. Vse jih je molčé poslušalo; vseh oči bile so obrnjene v Nje. Ko so pa skončali svoj govor, zapojó s krepkim glasom:

„Sit nomen Domini benedictum!“ na kar smo navzoči romarji odpeli z gromovito-donečim:

„Ex hoc, nunc et usque in seculum“. Na to zapojó zopet sv. Oče:

„Adjutorium nostrum in nomine Domini!“ — mi romarji pa zopet gromovito-doneče:

„Qui fecit coelum et terram“.

Ko pa so sv. Oče zapeli: „Benedicat vos omnipotens Deus!“ — zgrudilo se je vse na kolena, prejeti njihovi apostoljski blagoslov, katerega so nam pevaje podelili. Poleg mene stoječi gosp. P. Benedičič pa mi je djal: „Mnogokrat sem bil uže pri papeževih avdijencah navzoč, pa še nikdar niso podelili tako slovesno apostoljskega blagoslova, kakor danes.“

(Dalje prihodnjič.)

---

*) Ako kdo to adreso brati želi, najde jo natisnjeno v 28. listu „Danice“ l. 1881. — Skazali so bili sv. Oče slovenskim romarjem čast, da so jim na to pismo verne udanosti tudi odgovorili, in sicer dne 15. septembra 1881. Došel je bil odgovor prečastnemu gosp. starološkemu dekanu Mateju Kožuhu, in je natisnjen v 41. listu „Danice“ 1881.

Pis.

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

(Dalje.)

Tako je Čartkov prav nenadoma kupil staro podobo in to trenotje samega sebe vprašal: „Zakaj sem kupil jo? — čemu pa mi bode?“ — Ali ni bilo več nikakoršne pomoči. Vzel je iz žepa dvogrivnik, dal prodajalcu ga, podobo vzel pod pazduho in odnesel jo seboj.

Na poti se je spomnil, da je bil poslednji dvogrivnik to, ki je imel ga in oddal. Pomračila se mu je misel takój; nevoljna in malomarna puščoba se je lotila ga prav ta trenotek. „Da bi hudir pozobal to! — Kako gnjusoben je ta svet!“ — opomnil je s čutom ruskega človeka, ki se mu slabo godí. Da skoro sam ni znal, korakal je nehoté brzo dalje in ni imel čuta do ničesar. Večernega žara rudeča jasnota je še mudila se na nebnem oboci; še so bili domi, stoječi na tej strani, ožarjeni z njega toplo svetlobo; a v tem je bil vshajajočega meseca hladni sinjkasti blesek jasnejši in jasnejši. Poluprozorne lehke sence trakovi so padali na zemljo in odbijali se od domov in pešcem od nog. Uže je umeteljnik začel malo po malo ozirati se v nebo, pokrito z nekako prozorno, tenko, sumljivo svetlobo, a skoro te trenotke so mu iz ust prikrilile te-le besede: „Kako tenek zvuk je to!“ — in besede: „To je zlo, da bi vrag vzel to!“ — in popravljal je podobo, ki je neprestano vhajala mu izpod pazduhe, in pospešil korake.

Utrujen in vès potan je privlekel se domóv v petnajsti ulici na Vasiljevskem otoku. Težko in sopeč je lezel po stopnicah, politih s pomijami in odičenih z mačjimi in pasjimi odpadki. Potrkal je na duri, ali ni se oglasil nihče: žive duše ni bilo domá. Prislonil se je k oknu in sklenil je, da bode potrpežljivo čakal, pa napósled se je za njim sè svojimi koraki oglasil sluga v modri košulji, to je bil njegov kuhar, trl mu je barve, pometal bivališče, ki je sproti nesnažil ga sè svojim obutalom. Mladeniču je bilo imé Nikita; prebil je ves čas za vratmi, kedar gospoda ni bilo domá. Nikita je dolgo časa trudil se, predno je ključ porinil v luknjo ključavnici, ki je ni videl ni o temi.

Napósled so duri bile odprte. Čartkov je stopil v prednjo sobo, nestrpno je bila mrzla, to imajo vsi umeteljniki, česar pa sami ne opažajo. Ni oddal Nikiti plašča, temuč kar stopil je v svojo delavnico — štirikotno sobo, veliko ali nizko, sè zamrzlimi okni, zametano z vsakojako umeteljniško zmesijo: s kosci raznih rok iz sadre (gips), z okviri, prevlečenimi s platnom, s krajinami, začetimi in pohojenimi, z obleko, razvešeno po stolèh. Močno je bil utrujen, odložil je plašč, razmišljeno donešeno podobo postavil med dva mala odrezka platna in kar padel je na ozek blazinjak (divan), o katerem bi človek ne bil lehko trdil, da je prevlečen s kožo, kajti vrsta mednih čavljičev, ki so nekedaj pripeto držali, davno je uže bila samosvojna, a koža je tudi po vrhi bila sama svoja, da je Nikita za njo zarival omazane nogovice, košulije in vse nesnažno perilo. Ko je bil sedel in oddehnil se, kolikor je bilo mogoče počiniti na tem ozkem blazinjaku, zahteval je napósled svečo.

„Sveče ni“ — povedal je Nikita.

„Kako je to, da je ni?“

„Saj je uže sinoči ni bilo“ — odgovoril je Nikita.

Umeteljnik se je spomnil, da res uže poprejšnjega dné ni bilo sveče, torej je upokojil se in molčal je. Dal se je sleči in del je ná-se svoj močni in jako obnošeni halat.

„A bil je tukaje gospodar“ — opomnil je Nikita.

„Nu, ali je prišel po novce? — znam to“ — dejal je umeteljnik in kolebnil z roko.

„Ali ni prišel sam“ — povedal je Nikita.

„A s kom vred je prišel?“

„Ne znam, s kom vred, z nekim policijskim pooblaščencem (komisarjem).“

„Zakaj pa s policijskim pooblaščencem?“

„Ne znam, zakaj; dejal je, da zató, ker stanovnina ni plačana.“

„Nu, kaj bode iz tega?“

„Jaz ne znam, kaj bode iz tega; dejal je, če neče, naj pa ostavi bivališče. Hočeta priti zopet jutri.“

„Naj le prideta“ — opomnil je otožno hladno Čartkov — in žalost je ovladala ga popolnem.

Mladi umeteljnik Čartkov je imel spretnosti, ki so mnogo obečale; o mnogih trenotkih je njegov čopič razodeval nazornost (anschauung) in razmernost, nagel nagib, da se bliža bolj prirodi.

„Pozorni bodite, dragi moj“ — rekel mu je često profesor, — „vi imate spretnosti; grehota bode to, če jih poguboste; ali nestrpni ste; kedar vas se kaj loti, kaj priljubi se vam, ovlada vas to, a vse drugo vam je smet, do druzega vam nič ni, vi sami ne znate, kaj bi radi. Pazite, da napósled ne boste po sedanji navadi živopisec (malar); uže začenjajo presmelo kričati vaše barve, vaši riski niso strogi, zdaj pa zdaj so do céla slabi, črta ni vidna; vi uže hitite za osvetljenjem sedanjega časa, za tem, kar o prvem pogledu bíje v očí... varujte se, da nevedoma ne zablodite v angleško razvado; pazite: uže se vas začenja prijemati svét, uže drugič okrog vašega vrata vidim gizdalinsk robec, lesketajoč klobuk.... Vabljivo je to, če človek more lotiti se, ter za novce malati obraze, podobe po sedanji navadi; ali to je spretnostim skaza, ne razvitek. Potrpežljivi bodite! Premislite vsakako delo, zavrzite gizdavost — naj drugi beró novce, kar je vaše, to vam se ne zgubode.“ (Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Gorice 23. julija. (Izv. dop. — Konec.) Naši Brici so prosili brezvspešno za sodnijo na lastnih brdih; nasprotniki njih željá so dobro poznani. Ministerstvo bo treba še po drugih potih podučiti o potrebah naših Bricev. Enaka se bo morala zgoditi gledé na vpeljavo učnega jezika v naših srednjih šolah. Te dni namreč je dobil deželni odbor goriški odgovor po tržaškem namestništvu, da naj v tej zadevi ostane vse po starem. Naučno ministerstvo se sklicuje na svoje prepričanje in na sklepe deželnega šolskega sveta, in pristavlja celó, da se mora status quo obdržati, ker dosedanje „uredbe pospešujejo obe narodnosti (slov. in ital.) ne da bi katero zavirale, in ker varujejo državne koristi.“ O svojem času sem poročal, kako je sestavljen deželni šolski svèt, in da od te strani nam ne bodo nikdar pravično in ugodno sklepali, sosebno če se še kak domačinec (zadnjič Lah) zlaga z zagrizenimi Nemci! Deželni odbor, deželni zbor in vsi domači modrijani pa razvidijo, kako jih naučno ministerstvo podučuje, češ, da ne vedó sami, kake uredbe pospešujejo obe narodnosti, slovensko in italijansko. Jaz bi nasvetoval ministru Conradu, da bi pogledal v šolske statistike na Beneškem, da bi izvedel, koliko italijanskih učencev s Primorskega se uči na

Laškem, se nasreba tamo laškega duha in se povrne potem v Avstrijo vse to, ker se Lahi avstrijski ne marajo ali ne morejo učiti po sedanjem sistemu. Videant consules!

Prem 19. julija. (*600letna slavnost.* — Konec.) Ko je ta veseli in nedolžni otroški truš prenehal in bil dovršen, zapoje zopet zbrana šolska mladina vse odstavke slavnostne himne: „Kranjska z Avstrijo“ z vso navdušenostjo, sosebno njeni (himne) zadnji del vsakega odstavka, čemur sledi obdarovanje vseh 172 zbranih šolskih otrok. Razdeljenega bilo je vsega skupaj 260 raznih predmetov, to je, 10 kosov slavnostnih svetinj, 100 knjižic „Habsburški rod“, 50 komadov slavnostnih pesem z napevi vred in pa 100 podobic. Svetinje najzaslužnejšim učencem in učenkam pripenjal, kakor tudi druga darila po zasluženji sporedno oddajal je domači župnik, visokoč. g. Anton Žgur. Po dovršenem obdarovanji zahvali se podpisani v imenu svoje šolske mladine vsem onim milim dobrotnikom, kateri so na eni ali drugi način k slavnosti kakor koli pripomogli, ter na prostoru veselice javno imenuje imena njihova, da jim bode mladina vedela pri vsaki priliki tudi sama hvaležna biti.

Vso slavnost poveličevalo je tudi 21 strelov z doma narejenimi petardami, katere so srednje velikosti možnarjem enako prav dobro gromele.

Pred sklepom slavnosti se še enkrat z mladino prav navdušeno zapojó zgoraj navedeni trije odstavki „cesarske himne“, na kar še enkrat presvitlemu cesarju Francu Josipu I. in celi prevzvišeni Habsburški hiši trikratni frenetični „slava“ iz grl vseh navzočih zadoní.

Konečno še podpisanega malenkost zbrani šolski mladini na kratko pojasni staroslavno geslo: „vse za vero, dom, cesarja“, po katerem se prebivalci naše lepe domovine Kranjske od najstarejših časov sem vedno zvesto ravnajo, ter je spominja na veličastno obljubo in prisego ravno ta dan pred 600 leti po naših staroslavnih pradedih prevzvišeni Habsburški hiši slovesno storjeno, katera se je do današnjega dné vedno in neprestano kot sveta oporoka tudi skoz vse rodove vestno držala. To prisego vsa šolska mladina s krepkimi glasovi, da se hoče po geslu: „vse za vero, dom, cesarja“ vedno ravnati, živeti in tudi umreti z besedo: „hočemo“ obnovi.

Za sklep opravi se na prostoru veselice pod milim nebom s šolsko mladino še kratka molitev, da bi mili Bog tudi vprihodnje našo lepo deželo in njene prebivalce s presvitlimi Habsburškimi vladarji vred v vsem dobrem, krščanskem, poštenem in pravičnem sveti veri in domu v prospeh, čast in slavo s svojo vsemogočno roko milostno podpirati, varovati, voditi in čuvati hotel.

In tako bila je šolska veselica s praznovanjem 600letnega združenja Kranjske s presvitlo Habsburško hišo tukaj imenovani dan ob pol 12. uri pred poludnem končana, ob katerem času se je šolska mladina vsa navdušena, vesela ter duševno in telesno pokrepčana raz šolske veselice prostora na dom odpustila. Ta dan gotovo vsakemu šolskemu otroku tukajšnje farne in šolske občine v najboljšem spominu skoz celo življenje ostane!

Mili dobrotniki, kateri so k tej veselici in spodobnemu praznovanju slavnega zgodovinskega praznika 600letnice vsak po svoje pripomogli, so: visokočast. gospod župnik Anton Žgur, Andrej Frank, Anton Žnidaršič, France Žnidaršič sè soprogo vred, vsi iz Prema; Janez Valenčič, hiš. št. 1, in Anton Posega, vodja železnične postaje, oba iz Kilovč; Janez Baša in Valenčič Jakob iz Bitinja; gospá Franica Kovačič in Miha Kovačič iz Smerij, in pa Valentin Ermacora, opékar pod Premom, ter slavni c. kr. okrajni šolski svet v Postojni, kateri poslal bil je le-sem brezplačno 10 komadov pozlačenih slavnostnih svetinj. Domači imenovani dobrotniki zložili bili so skupaj v gotovini denarni in denarne vrednosti skupni znesek s 45 gold. 90 kr., s čemur se je mogla veselica dostojno prirediti in pošteno izvršiti.

Vsem tem blago-milim dobrotnikom se kot stari „fehtovič“ v imenu razveseljene in obdarovane šolske mladine tukaj še enkrat javno prav iz dna srca preiskreno zahvaljujem ter se jim tudi v prihodnje za daljno podporo pregoreče priporočam. — Bog mili Vam Vaša blaga dejanja tisoč- in milijonkrat v polni meri obilno plačaj in povrni! M. Rant, učitelj.

Skopo na gorenjem Krasu 30. julija. — Primorci sploh govoré, da imajo vsako 7. leto dobro letino. Ona letina se je kazala letos. Sena je bilo obilno več, nego lani; v žiti je bila srednja letina; sočivje je dobro kazalo, posebno pa je vinska trta „teranka“ obetala bogato trgatev; a 25. julija zjutraj ob 8. uri je bil nam gorenjem Kraševcem tužen dan, silna toča se je vsipala ter uničila nekatere občine deloma, druge pa vse do čistega. — Sviloprejke so se dobro ponesle, a cena njim je bila nizka 1 gold. 50 kr. kl. — Gosenice (gobovec, švanspinec, liparis dispar) so letos po Krasu črni gaber, slive, jabelka, leško, sem ter tje hrast, da celó oreh do nazega obrale, zdaj je nazaj perje pognalo. Bog daj večo skrb za naprej v zatiranji te jako škodljive živalice! — Da se frišno meso o letnem času smrdljivosti obvaruje, se potrosi z zmletim žveplom. A. K.

Iz Ljubljane. (*Nemškutarski nasprotniki naši*) se ne morejo umiriti, da so bili prazniki 600letnice tako sijajni tudi brez nemškutarske večine v deželnem zboru in odboru; ne morejo nam odpustiti, da je bil red pri vseh tako velikanskih svečanostih, pri toliki množici ljudstva izgleden, da je bilo priznanje cesarjevo za vse to v resnici premilostljivo. — Vse to bôde hudo naše silne nasprotnike toliko bolj, ker bi bili nekateri mladenčki izmed njih prav radi provzročili nekaj ravsanja, kakoršno je navadno bilo včasih pri „neomikanih kmetijskih fantih“. — Pa to jim je spodletelo in mislimo, da ne bode napačno, ako se ona korajža malo ohladi v temni shrambici v Križankih. — Tudi dopisuni unanjih časnikov trudili so se vse dogodbe kaziti, pa tudi to prizadevanje ni imelo vspeha. — Po vsem tem mislimo, da narod naš zdaj in zmirom, dokler imamo pravično vlado, mirno gleda na vse to nagajanje klike, katera celó v svojem poginu noče sprevideti, da pri nas niso tla za njo. Mi lahko mirno gledamo to početje v zavesti, da smo tukaj mi doma, in da je za čas dejanske enakopravnosti vse prizadevanje nasprotnikov ničevo.

— (*Mestni odbor ljubljanski*) zboroval je dné 27. u. m.; pri tej seji došla je rešitev sklepa gledé učnega jezika v mestnih ljudskih šolah od deželnega šolskega sveta, o kateri se bode še obravnavalo; potem več gospodarskih in zdravstvenih poročil. Začetkom seje pa je poročal gosp. župan Grasselli o postopanji mestnega zbora v dnevih praznovanja 600letnice, o premilostljivi zadovoljnosti presvitlega cesarja. — Pri koncu seje odgovoril pa je tudi župan, da mu ni neznano vedenje nekaterih nasprotnikov v „Švicariji“, da je o tej zadevi prejel uradno poročilo in ga tudi uže oddal do deželnega predsedstva, katero bo gotovo uvedlo, kar je prav. — Konečno opominja g. župan, naj se slovensko prebivalstvo ne dá dražiti in iznemirjati po takem pobalinskem vedenji nasprotnikov, ki hočejo s tem napraviti nerednosti, da bi potem mogli po svetu kričati: tako se zdaj godi na Kranjskem, odkar tam gospodarijo Slovenci.

— (*Glavni odbor kmetijske družbe*) zboroval je preteklo nedeljo in sklepalo se je deloma o porabi držav-

nih podpor za tekoče leto. — Muricodolske plemenske živine nakupilo se bode nekaj v mesecu septembru tega leta. — O podpori za nadaljevalni poduk se sklene prepustiti predloge deželnemu šolskemu svetu. — Prošnje za napravo vodnjakov, za katere je privoljenih 1400 gl., oddati so pri c. kr. deželni vladi. — Za podučne spise privoljenih 100 gold. obrniti se ima posebno za poduk v mlekarstvu oziroma za nakup holštajnske pinje. — Za šolsko mladino na Premu privoli se vsled prošnje učitelja M. Ranta nagrada 10 gold. za pokončevanje škodljivega mrčesa. — Nekaj poročil odloži se za prihodnjo sejo.

— (*Deželne sirotinske ustanove.*) Pričetkom prihodnjega šolskega leta 1883/4. se bodo oddale nekatere deželne sirotinske ustanove za sprejem dečkov in deklic v sirotnišnico, slučajno se bodo nekaterim sirotam podelile ustanove na roko. — Do takih ustanov imajo pravico edino le otroci z domovinsko pravico na Kranjskem, ki z ubožnim in rojstnim listom in z zdravniškim spričalom dokažejo svojo starost (vžitek ustanove se more pričeti po 6. letu in trajati do končanega 15. leta), popolno ubožnost, telesno in duševno sposobnost za šolski poduk, in da so brez očeta ali matere ali brez obeh. Dotične prošnje naj se oddajo na deželi pri c. k. okrajnem glavarstvu, v Ljubljani pa pri mestni gosposki, da jih ta izroči do 20. avgusta deželnemu odboru.

— („*Slovenska Matica*") izda meseca septembra t. l. za l. 1882. in 1883. troje knjig: 1. „Letopis" za leto 1882/3. z Miklošičevo podobo; 2. „Lovčeve zapiske", I. del; 3. „Spomenik". Vsak člen, ki naprej plača 4 gld. letnine za l. 1882. ali 1883., dobi samo po en iztisek vsake teh knjig. Kdor plača samo 2 gold. letnine naprej za leto 1882. ali 1883., dobi samo po en iztisek „Letopisa" in „Lovčevih zapiskov", ker Matica „Spomenika", ki je sam vreden mnogo nad 4 gld., nikomur ne more dati za 2 gold. Imena tistih členov in poverjenikov, ki do 31. avgusta t. l. ne pošljejo nobene podpore za l. 1882. in 1883., izbrišejo se po §. 3. Matičinih pravil iz imenika Matičinih členov in poverjenikov leta 1882. in 1883. Na upanje Matica knjig dajati ne more.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Boj za to, ali bode ljudska veselica ali ne v spominj 200letnice, odkar je poljski kralj Sobjeski odgnal Turke, še zmiraj traja med krščanskim in judovskim prebivalstvom; da se na Dunaji dostojno ne bo praznovala ta svečanost, je zdaj gotovo, kakor je znano in gotovo, da o vseh večih vprašanjih gospodarijo tam judovski listi. S tem pa se Dunaj tudi sam obsodi. — Velika dogodba tega tedna je odlikovanje našega ministra vnanjih zadev, grofa Kalnoky-a, z nemškim redom „črnega orla", najvišim nemškim redom. Iz tega odlikovanja sklepa politični svet, da so razmere naše z Nemško zmirom tesno prijateljske. Trdnost avstrijsko-nemške zveze dokazuje pa še bolj nedvomljivo predstoječe obiskanje nemškega cesarja Viljema pri nas. Pride namreč dne 8. t. m. obiskat našega cesarja v Išel in se bode tam mudil dva dni; bolj kot to obiskanje bi ne mogel dokazati noben čin v resnici prijateljske zveze med našim in nemškim cesarjem, najboljše poroštvo evropskega mirú.

— Električna razstava tukajšnja ni bila gotova v namenjenem času. Dotični odbor sklenil je zdaj dokonečno pričeti razstavo dne 16. t. m. Cesarjevič Rudolf bil je uže drugič v rotundi v Praterji, kjer bo razstava, prepričat se o napredku priprav.

Iz Prage. — Dne 28. u. m. utemeljil je v deželnem zboru dr. Rieger svoj predlog, naj se predrugači volilni red za Česko v smislu pravice. — Krivičnost volilnega reda, rekel je, priznali so nasprotniki naši sami, da Čehi nismo v ničemur zaostali za Nemci, pokazali smo v vseh strokah ved, umetnosti in javnega življenja, da smo v večini nasproti Nemcem v naši deželi, priča statistika, premočni in prezavedni smo, da bi se dali tlačiti po komurkoli, enako mogočnost in pravico neodvisnega narodnega obstanka pa pripoznamo tudi Nemcem v deželi, tedaj porazumimo se obema narodoma na korist! Živahna pohvala sledila je mojsterskemu govoru.

Laško. — Grozovita nesreča zadela je preteklo soboto večer ob $^3/_4$ 10. uri otok Ischia blizo Neapola. Hud potres trajajoč 15 sekund pokončal je skoraj vsa poslopja lepega otoka in v njih pogrebel več tisoč ljudi. Začetkom sodilo se je, da je mrtvih ljudí 1000, zdaj se pa kaže, da jih je mnogo več; najnovejši telegrami trdijo nad 5000. — Otok ves vulkaničen šteje 24.000 prebivalcev, ima veliko toplic, katere so ravno zdaj zeló obiskane. Najlepše teh toplic so v Casamicciola, ki šteje 4000 prebivalcev, več lepih gostilnic in bogato-okinčanih javnih poslopij za goste. V tem mestu razdejana so vsa poslopja razun enega in število tukaj podsutih ljudi ceni se na 2500 do 3000, v Lacco ceni se število mrtvih na 1000, v Forio na 300. Veliko ranjenih prepeljali so v bolnišnice neapoljske. Žalost in strah po vsi Laški je tem veči, ker je pogrebenih tam mnogo zeló odličnih oseb. Tudi kmetovalci otoka so večidel podsuti, ker so se bili uže podali k pokoju. Pomoč je došla nesrečnim kmalu, toda pomagati ni bilo mnogo. Zdravih izkopali so do zdaj 15 oseb. Rešitev je vsled tega težka, ker so vse ceste zasute in ker je te dni neprenehoma deževalo. Zdravnikov in vojakov došlo je na pomoč veliko število. Tudi kralj Umbert podal se je vsled nesreče iz Milana, kjer je bival v Neapolji, podaril je podpore 20.000 lir, ministerski svèt 20.000, deželni zastop podaril je 100.000 lir, ravno toliko tamošnja narodna banka, sv. oče 20.000 lir. — Nesreča, pravijo izvedenci, ni nastala vsled splošnega zemeljskega potresa, ampak vsled tega, ker se je posedel ves otok. Zadnji potres bil je tam leta 1881., pa tedanja nesreča je bila primeroma mala.

Egipt. — Kolera tukaj še vedno hudo razsaja; nekatere dni umrlo jih je samo v Kairi nad 500 oseb; telegram od 31. julija naznanja v Kairi 330 mrtvih v zadnjih 24 urah. Število umrlih angleških vojakov je naznanjeno zdaj nad 50. V Aleksandriji umrlo je le malo oseb za to boleznijo. V Evropi se do zdaj še ni pokazala, samo z Angleškega naznanili so se pred nekaj dnevi 3 slučaji, 2 pa iz Beiruta. — Sploh so novejša poročila gledé števila umrlih in razširjevanja bolezni ugodnejša, nikakor pa še ne dobra. Upajmo, da se posreči, bolezni prestop zabraniti v Evropo in da nas Bog obvaruje še te hude šibe.

Žitna cena

v Ljubljani 25. julija 1883.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 80 kr. — banaške 8 gold. 93 kr. — turšice 5 gold. 40 kr. — soršice 6 gold. 50 kr. — rží 4 gold. 6 kr. — ječmena 4 gold. 6 kr. — prosa 5 gold. 53 kr. — ajde 4 gold. 71 kr. — ovsa 2 gold. 92 kr. — Krompir 3 gold. 57 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: **Alojzij Majer.** — Tisk in založba: **J. Blaznikovi nasledniki** v Ljubljani.